

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 lutego 2015r. powód M. Ż. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. Ż. (1) kwoty 720.166,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że jest jedynym spadkobiercą swej babki - I. Ż. (1), która zmarła w dniu 16 września 2012 roku. W skład spadku powinny wchodzić jej oszczędności, jednak wszystkie środki pieniężne stanowiące jej własność zostały przejęte przez pozwanego w drodze dokonywanych przelewów z jej rachunków bankowych i wypłat gotówkowych. I. Ż. (1) była współwłaścicielką w 1/3 części nieruchomości położonej we wsi O.. W dniu 28 lutego 2008 r. J. Ż. (1) sprzedał udział należący do swojej matki, działając w jej imieniu, jako pełnomocnik. Cena jaka przypadła spadkodawczyni stanowiła kwotę 3.600.833,33 zł. Następnie, działając w imieniu matki, pozwany dokonywał szeregu dyspozycji, w tym wypłat gotówkowych i przelewów na własny rachunek bankowy. Dysponował także w całości świadczeniem emerytalnym matki, które wynosiło około 2.000 zł miesięcznie. Przy przyjęciu, że miesięczna kwota potrzebna na opiekę nad zmarłą wynosiła 5.000 zł, to w całym okresie od 28 lutego 2008r. (sprzedaż nieruchomości) do daty śmierci w dniu 16 września 2012r. mogłaby kosztować 275.000 zł. Kwota emerytury w tym okresie wynosi 110.000, zatem na opiekę mogłaby zostać wydana kwota 165.000 zł. Pozostała kwota ok. 555.176 zł kapitału, z której do dnia dzisiejszego pozwany się nie rozliczył. Ponadto J. Ż. (1) był zobligowany do czynienia starań o pomnożenie oszczędności I. Ż. (1), zatem z tego tytułu powinien być w posiadaniu także odpowiedniej kwoty kapitału.

(pozew, k. 3-4)

W odpowiedzi na pozew pozwany J. Ż. (1) podniósł zarzut braku legitymacji procesowej czynnej oraz wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Wskazał, że powodowi nie przysługuje wobec pozwanego żadne roszczenie o rozliczenie z zarządu sprawowanego nad majątkiem I. Ż. (1). Podniósł, że nigdy nie zarządzał majątkiem spadkowym po I. Ż. (1). Od chwili śmierci matki na należących do zmarłej rachunkach bankowych nie znajdowały się żadne środki pieniężne. Przyznał, że otrzymał od swojej matki w drodze darowizny łącznie 80% ceny uzyskanej ze sprzedaży jej udziału w nieruchomości położonej we wsi O.. Podkreślił, że dysponując majątkiem I. Ż. (1) działał na jej wyraźne polecenie oraz w granicach udzielonego mu przez nią pełnomocnictwa. Podniósł ponadto zarzut przedawnienia roszczeń powoda wskazując, iż M. Ż. domaga się od pozwanego zapłaty kwoty 720.166,66 zł stanowiącej odszkodowanie za rzekome zmniejszenie wysokości należnego mu po zmarłej udziału spadkowego. Zgodnie zaś z treścią art. 421¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Mając zaś na uwadze, że powód wiedział, iż pozwany zarządza pieniędzmi I. Ż. (1), zaś do dnia 31 sierpnia 2010 r. spożytkowane zostały wszystkie środki, roszczenie uległo przedawnieniu najpóźniej z dniem 31 sierpnia 2013 r.

(odpowiedz na pozew, k. 51-59)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest synem pozwanego oraz wnukiem I. Ż. (1). J. Ż. (1) w 1978r. wyjechał do Niemiec, od tego czasu wychowaniem powoda zajmowała się I. Ż. (1). Pozwany nie interesował się synem.

(zeznania pozwanego, protokół z dnia 04.01.2016r., 01:10:46, k. 270v., zeznania powoda, z dnia 04.01.2016r., 00:56:24, k. 270)

Powód mieszkał z I. Ż. (1) do około 2000-2002r. w mieszkaniu usytuowanym w kamienicy przy ul. (...) w Ł.. Od kiedy się wyprowadził, I. Ż. (1) mieszkała sama. Żyła skromnie, utrzymywała się z emerytury. Powód często odwiedzał I. Ż. (1), robił zakupy.

(zeznania J. Ż., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:12:35, k. 177v., 00:21:52, k.178, 00:43:14, k. 179, zeznania powoda, protokół z dnia 04.01.2016r., 00:48:18, k. 270)

W związku ze złym stanem zdrowia I. Ż. (1) wymagała pomocy ze strony innych osób, a od września 2009r. wymagała całodobowej opieki.

(zeznania pozwanego, protokół z dnia 04.01.2016r., 01:15:59, k. 270v.)

Doznała dwóch udarów, miała złamaną szyjkę kości udowej, problemy z poruszaniem się. W 2012r. przeszła zapalenie płuc, chorowała na nowotwór płuca. Po drugim udarze I. Ż. (1) miała problemy z mówieniem oraz pamięcią. Nawiązanie kontaktu z chorą było coraz trudniejsze, zaś od lipca 2012r. już nie było możliwe.

(zeznania J. Ż., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:12:35, 00:15:14, k. 177v.-178, zeznania M. T., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:54:57, k. 179)

W opiece nad I. Ż. (1) pomagał powód, który był z nią bardzo związany, a także pozwany oraz wnuczka J. Ż. (3). W związku z potrzebą zapewnienia chorej całodobowej opieki zatrudniane były opiekunki. Mieszkały razem z chorą w jej mieszkaniu. Inne opiekunki przychodziły w tygodniu, a inne były zatrudniane na weekendy.

Miesięczny koszt utrzymania I. Ż. (1) wynosił około 5.000 zł. Składały się na to opłaty za czynsz, wydatki na lekarzy, środki medyczne, zakupy oraz koszty opieki.

W okresie ostatnich dwóch miesięcy przed śmiercią opiekę nad I. Ż. (1) przejęła jej wnuczka J. Ż. (3). Koszty opieki wynosiły około 5.000 zł miesięcznie. Ponośli je pozwany, z którym J. Ż. (3) szczegółowo się rozliczała z ponoszonych wydatków. Notowała wydatki i zbierała paragony, pozwany je sprawdzał i zwracał jej wydatki.

Koszty lekarstw wynosiły około 200-300 zł. Pozwany ponosił koszty opiekunek, stawka za godzinę pracy wynosiła 8 zł. Opłacał koszty utrzymania mieszkania przy ul. (...) (około 1.000 zł). Zakupił dla I. Ż. (1) specjalistyczne łóżko. Poniósł także wydatki związane z jej pogrzebem. Powód ponosił koszty rehabilitacji, ponosił także koszty lekarstw, wizyt lekarza gastrologa (200 zł) oraz pieluch (400zł). Dopłacał opiekunkom do wynagrodzenia około 200-300 zł miesięcznie. Koszty wyżywienia chorej ponosili powód i pozwany.

Co miesiąc do chorej przychodził ksiądz, który każdorazowo otrzymywał z tego tytułu 50 zł.

(zeznania J. Ż., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:18:00, 00:26:49-00:47:21, k. 178-179, zeznania M. T., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:51:13-01:01:27, k. 179, zeznania powoda, protokół z dnia 04.01.2016r., 00:24:10-01:01:41, k. 269-270)

W mieszkaniu należącym do I. Ż. (1), położonym przy ul. (...) w Ł., w 2010r. został przeprowadzony remont pokoju, w którym przebywała chora.

(zeznania M. T., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:51:13-01:01:27, k. 179)

Otrzymywane przez I. Ż. (1) świadczenie emerytalne z ZUS wynosiło w okresie od 28 lutego 2008r. do 29 lutego 2008r. - 400,10 zł, w okresie od marca 2008r. do lutego 2009r. - po 1.736,14 zł (przy czym w marcu 2008r. w wysokości 1739,14zł – w tym 3 zł z tytułu rozliczenia podatku za 2007r.), w miesiącu marcu 2009r. - 1.871,13zł (w tym 6,00 zł z tytułu rozliczenia podatku za 2008r.), w okresie od kwietnia 2009r. do lutego 2010r. - 1.865,13 zł, w miesiącu marcu 2010r. - 1.950,54 zł, w miesiącu kwietniu 2010r. -1.945,54zł (po potrąceniu kwoty 5,00 zł z tytułu rozliczenia podatku za 2009r.), w okresie od maja 2010r. do lutego 2011r. – 1.950,54zł, w okresie od marca 2011r. do lutego 2012r.

– 2012,61 zł (przy czym w miesiącu kwietniu 2011r. – 2009,61 zł, po potrąceniu kwoty 3,00 zł z tytułu rozliczenia podatku za 2010r.), w okresie od marca 2012r. do 16 września 2012r. – 2090,79zł (przy czym w miesiącu kwietniu – 2086,79zł, po potrąceniu kwoty 4,00 zł z tytułu rozliczenia podatku za 2010r.).

(informacja z ZUS, k. 152)

Emeryturą I. Ż. (1) na kilka lat przed jej śmiercią dysponował pozwany, który też pomieszkiwał razem z matką.

(zeznania M. T., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:54:57, k. 179)

I. Ż. (1) zmarła w dniu 16 września 2012 r. Spadek po niej w całości, na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego w dniu 18 lipca 1996 roku, nabył wnuk M. Ż..

(postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, III Ns 1416/12, z dnia 21.12.2012r., k. 7, testament, k. 8)

Pozwany J. Ż. (1), I. Ż. (1) oraz J. Ż. (3) w drodze dziedziczenia po zmarłym w dniu 20 maja 1999r. K. Ż. stali się współwłaścicielami po 1/3 części nieruchomości położonej we wsi O., gmina O., stanowiącej działki gruntu oznaczone nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Pruszkowie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

W dniu 26 listopada 2007r. I. Ż. (1) udzieliła pozwanemu pełnomocnictwa do sprzedaży całego jej udziału we wskazanej nieruchomości w O. osobom, za cenę i na warunkach według swobodnego uznania oraz do darowania synowi – pełnomocnikowi – osobiście 80 % ceny uzyskanej ze sprzedaży jej udziału w tej nieruchomości.

W dniu 28 lutego 2008r. J. Ż. (1) działając w imieniu własnym oraz w imieniu I. Ż. (1) sprzedał należące do niego oraz jego mocodawczyni udziały wynoszące po 1/3 część we wskazanej nieruchomości (...) Spółce z o.o. w W., za cenę w łącznej kwocie 7.201.666,66 zł.

(akt notarialny Rep. A nr (...), k. 9-10, akt notarialny Rep. A nr (...), k. 22-23)

Pozwany nigdy nie zawarł z samym sobą tejże umowy darowizny. Nie zgłosił w Urzędzie Skarbowym do opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn darowizny od swej matki I. Ż. (1).

(niesporne)

I. Ż. (1) posiadała kilka rachunków w bankach. W dniu 23 stycznia 2008 roku udzieliła ona pełnomocnictwa do rachunku synowi J. Ż. (1).

Zleceniodawcą wszystkich operacji dokonanych na rachunku Dobry Zysk I. Ż. (1) o nr (...) w okresie od 17 kwietnia 2009 r. do dnia 16 września 2012 r. był pełnomocnik rachunku J. Ż. (1). Zleceniodawcą operacji obciążeniowych dokonanych na rachunku (...) I. Ż. (1) o nr (...) w okresie od 23 stycznia 2008 roku do 16.09.2012 roku był pełnomocnik rachunku J. Ż. (1), z wyjątkiem: operacji z dnia 10.03.2008 roku na kwotę 20.000,00 PLN tytułem: P. (...), którą zleciła I. Ż. (1).

(informacja z banku, k. 11)

Na rachunku należącym do I. Ż. (1) o nr (...), w okresie od dnia 4 marca 2008 r. do dnia 18 września 2012 r. J. Ż. (1) dokonał szeregu transakcji polegających na wypłatach gotówkowych i przelewach środków pieniężnych na podstawie dyspozycji pisemnej na konta rachunków lokat założonych na nazwisko I. Ż. (1) o numerze (...), rachunków Funduszy Inwestycyjnych oraz rachunek (...) o nr (...) oraz rachunek Dobry Zysk o nr (...) prowadzony dla J. Ż. (1).

Rachunek (...) o nr (...) założony został na podstawie umowy z dnia 27 lutego 2008 r. przez J. Ż. (1), które zostało zamknięte z dniem 30 listopada 2013 r. Rachunek Dobry Zysk o nr (...) został zamknięty przez J. Ż. (1) w dniu 8 marca 2013 r. Środki z tych rachunków następnie zostały wypłacone gotówką bądź przelane na dalsze konta bankowe.

Transakcje bankowe dokonane w okresie od dnia 4 marca 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. to m.in. : w dniu 4 marca 2008 r. otworzono lokatę terminową prowadzoną dla I. Ż. (1) do dnia 4 marca 2009 r. w wysokości 100.000,00 zł na rachunku o nr (...), z której środki wraz z odsetkami zostały zwrotnie przelane na rachunek główny I. Ż. (1) nr (...). W tym samym dniu J. Ż. (1) przelał na swoje konto o nr (...) kwotę 500.000,00 zł.

W dniu 10 marca 2008 r. J. Ż. (1) wypłacił z konta matki kwotę 20.000,00 zł inwestując ją na zakup jednostek uczestnictwa w funduszu Inwestycyjnym P. (...).

W dniu 27 czerwca 2008 r. ww. przelał na swoje konto o nr (...) kwotę 1.800.000,00 zł.

W dniu 4 marca 2009 r. otworzono lokatę terminową prowadzoną dla I. Ż. (1) do dnia 4 września 2009 r. w wysokości 1.700.000.00 zł na rachunku o nr (...), z której środki wraz z odsetkami zostały zwrotnie przelane na rachunek główny I. Ż. (1) nr (...), a następnie w dniu 7 września 2009 r. w kwocie 1.745.12,15 zł przelane na konto J. Ż. (1) o nr (...).

W dniu 9 marca 2009 r. J. Ż. (1) wypłacił z konta matki kwotę 20.251,76 zł inwestując ją na zakup jednostek uczestnictwa w funduszu Inwestycyjnym P. (...).

W dniu 17 kwietnia 2009 r. na dane I. Ż. (1) otworzono rachunek oszczędnościowy Dobry Zysk o nr (...), na który w dniu 17 kwietnia 2009 r. z ww. rachunku głównego przelano kwotę 600.000.00 zł, z którego systematycznie po naliczeniu odsetek dokonywano na zlecenie J. Ż. (1) do dnia 10 marca 2010 r. przelewów na konto I. Ż. (1) o nr (...) oraz konto o nr (...) w kwocie 346.161,00 zł prowadzone dla J. Ż. (1).

W dniu 28 czerwca 2010 r. na konto bankowe I. Ż. (1) J. Ż. (1) przelał kwotę 900.000,00 zł z prowadzonego dla niego rachunku Dobry Zysk o nr (...).

W dniu 28 lipca 2010 r. J. Ż. (1) wypłacił z konta matki kwotę 800.000,00 zł inwestując ją na zakup jednostek uczestnictwa w funduszu Inwestycyjnym P. (...).

W dniach 29 lipca 2010 r. i 31 sierpnia 2010 r. J. Ż. (1) z konta głównego I. Ż. (1) przelał na swój rachunek bankowy o nr (...). kwoty po 102.601,42 zł i 809.434,54 zł.

Pomiędzy opisanymi wyżej transakcjami J. Ż. (1) dokonywał również wpłat i przelewów ze swojego konta bankowego, jak również wielokrotnych wypłat gotówkowych. Na dzień 31 sierpnia 2010 r. saldo na rachunku bankowym I. Ż. (1) o nr (...) było zerowe. Po tym czasie na ww. konto J. Ż. (1) ze swojego konta bankowego o nr (...) w dniu 1 września 2010 r. przelał pieniądze w kwocie 19.418,74 zł oraz przelewane były środki z ZUS, które następnie J. Ż. (1) wypłacał w gotówce lub przelewał na swoje konto o nr (...).

W dniu 17 września 2012 r. J. Ż. (1) złożył pisemną dyspozycję zamknięcia rachunku o nr (...), którego właścicielem była I. Ż. (1) z powodu zgonu właściciela z jednoczesnym poleceniem przelewu salda konta na rachunek nr (...). Na podstawie tego polecenia przelano na jego rachunek kwotę 172,37 zł.

(historia rachunku bankowego – k. 12 – 21)

Powód wiedział, że I. Ż. (1) ustanowiła pozwanego swoim pełnomocnikiem oraz, że nieruchomość w miejscowości O. została sprzedana. Po śmierci I. Ż. (1) J. Ż. (3) oraz powód znaleźli w jej mieszkaniu akt notarialny dotyczący sprzedaży wskazanej nieruchomości i dopiero wtedy poznali kwotę transakcji.

(zeznania J. Ż., protokół z dnia 23.11.2015r., 00:37:15, k. 178v., zeznania powoda, protokół z dnia 04.01.2016r., 00:17:05, k. 269)

Powód zaciągnął w Banku (...) S.A w 2004 r. kredyt hipoteczny w kwocie około 19.000 CHF na zakup mieszkania na K.. W 2009 r., w celu jego spłaty, zgodnie z wolą I. Ż. (1), otrzymał darowiznę pieniężną stanowiącą równowartość 17.531,08 CHF. Środki pieniężne zostały przelane przez J. Ż. (1) bezpośrednio na konto techniczne służące do spłaty

tego kredytu. Powód nie otrzymał od pozwanego żadnych innych pieniędzy. Był to jedyny zaciągnięty przez M. Ż. kredyt.

(zeznania powoda, protokół z dnia 04.01.2016r., 00:39:54, k. 269v., 01:01:41, k. 270, informacja, k. 136)

Pismem z dnia 29 stycznia 2013r., a następnie z dnia 5 marca 2013r. M. Ż. wezwał pozwanego do wskazania jaka kwota oszczędności należących do I. Ż. (1), którą dysponował pozwany jako jej pełnomocnik, pozostawała w jego posiadaniu na dzień jej zgonu tj. na 16 września 2012 roku oraz do zapłaty na rachunek bankowy powoda pełnej kwoty oszczędności I. Ż. (1) wraz ze wszystkimi korzyściami osiągniętymi przez pozwanego w wyniku lokowania należących do niej pieniędzy według stanu tych oszczędności na dzień zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia niniejszego pisma. W piśmie wskazano, że zapłata powinna nastąpić w terminie 3 dni od dnia doręczenia pisma.

Pozwany nie odebrał powyższej korespondencji.

(wezwania wraz z potwierdzeniem nadania, k. 24-26)

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 roku prowadzone przez Prokuraturę Rejonową Ł. w Ł. śledztwo przeciwko J. Ż. (1) podejrzanemu o to, że w okresie od dnia 4 marca 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. w Ł., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru dokonał przywłaszczenia środków pieniężnych w wysokości co najmniej 3.600.833.33zł stanowiących mienie znacznej wartości, pochodzących ze sprzedaży w dniu 28 lutego 2008 r. udziału 1/3 we współwłasności nieruchomości położonej we wsi O., przysługującego I. Ż. (1), zgromadzonych na rachunku bankowym w Banku (...) S.A. nr (...) poprzez ich wypłatę gotówkową i przelewy na rachunki bankowe o nr (...) i nr (...) prowadzone na nazwisko J. Ż. (1), następnie dalsze ich przelewy na inne konta bankowe należące do ww. oraz ich wypłaty gotówkowe, przy czym w okresie od dnia 6 marca 2008 r. do dnia 17 kwietnia 2009 r. przedłożył w Banku (...) S.A. w celu użycia za autentyczne sfałszowane dokumenty, w szczególności: w dniu 6 marca 2008 r. podrobiony w zakresie podpisu I. Ż. (1) formularz zlecenia – P. Fundusze Inwestycyjne nr (...), w dniu 27 lutego 2009 r. podrobiony w zakresie podpisu I. Ż. (1) formularz zlecenia – P. Fundusze Inwestycyjne, w dniu 17 kwietnia 2009 r. podrobioną w zakresie podpisu I. Ż. (1) umowę rachunku oszczędnościowego Dobry Zysk o nr (...), czym działał na szkodę I. Ż. (1), po której spadek nabył na podstawie testamentu M. Ż. tj. o czyn z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., zostało umorzone wobec braku znamion czynu zabronionego (art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.).

(postanowienie, k. 61-82)

Powód otrzymuje wynagrodzenie w wysokości około 1.700 zł -1.800 zł miesięcznie. Jego żona otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 2.500 zł.

(zeznania powoda, protokół z dnia 04.01.2016r., 00:35:01, k. 269v., 01:05:54, k. 270)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o powołane dowody, w tym z dokumentów, zeznań stron oraz świadków.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego, w których utrzymywał, że spłata zadłużenia powoda w związku z zaciągniętym przez niego kredytem została dokonana ze wspólnego konta pozwanego i I. Ż. (1), a pobrane na ten cel pieniądze pozwany przekazał synowi w torbie. Twierdzenia te pozostają w sprzeczności z zeznaniami powoda oraz dokumentami w postaci potwierdzeń przelewu z dnia 21 i 22 października 2009r.

Sąd nie oparł się na dokumencie prywatnym zaoferowanym przez stronę powodową w postaci operatu szacunkowego dotyczącego wartości nieruchomości przy ul. (...), uznając go za nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Na rozprawie w dniu 23 września 2015r. Sąd oddalił wnioski dowodowe strony pozwanej wskazane w punktach 5-8 odpowiedzi na pozew na okoliczność ustalenia wysokości zaciągniętych przez powoda kredytów, wysokości zarobków powoda w chwili spłaty kredytu zaciągniętego we frankach szwajcarskich, a także wnioski strony powodowej zawarte w piśmie procesowym z dnia 15 maja 2015r. w punkcie 2 a, b na okoliczność wysokości kosztów związanych z dostawami

energii elektrycznej oraz gazu do lokalu nr (...) przy ul. (...) w Ł., poniesionych z tego tytułu w okresie po sprzedaży nieruchomości.

Przedmiotem dowodu są bowiem fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, zaś w myśl przepisu art. 217 § 2 k.p.c. O tym, jakie okoliczności wymagają wyjaśnienia, decydują przepisy prawa materialnego, które powinny być zastosowane w sprawie. Istotność okoliczności wynika z przedmiotu postępowania i wiąże się z twierdzeniami faktycznymi stron. Zasadą jest, że uzasadniając powództwo, strona powodowa subiektywnie określa stan faktyczny sprawy, który następnie jest przedmiotem dowodu, jeśli dotyczy okoliczności, które z punktu widzenia prawa materialnego mają znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Sąd pomija środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki. Sąd oddalił wskazane wnioski jako zbędne dla ustalenia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i jako takie zmierzające wyłącznie do przedłużania postępowania.

Ponadto na rozprawie w dniu 4 stycznia 2016r. Sąd pominął dowód z zeznań świadków K. D. i A. B., po uprzednim zakreśleniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2015r. w trybie art. 242 k.p.c. dnia 4 stycznia 2016r. jako dnia, po upływie którego dowód z zeznań wskazanych świadków może zostać przeprowadzony tylko wówczas, gdy nie spowoduje zwłoki w postępowaniu. Mając na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oraz niemożność przesłuchania wnioskowanych świadków Sąd pominął dowód z ich zeznań.

Sąd Okręgowy zważył:

Powództwo okazało się zasadne.

Wprawdzie strona powodowa, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wskazała podstawy prawnej dochodzonego roszczenia, jednak podstaw ewentualnej odpowiedzialności pozwanego w niniejszej sprawie można upatrywać w treści art. 471 k.c.

W sprawie bezspornym jest, że pozwany przed śmiercią swojej matki na podstawie udzielonych przez nią pełnomocnictw oraz ustnej zgody faktycznie dysponował wszystkimi należącymi do niej środkami pieniężnymi pochodzącymi ze sprzedaży należącego do niej udziału w nieruchomości położonej w miejscowości O.. Pozwany na kilka lat przed śmiercią, sprawował także opiekę nad swoją matką, faktycznie zarządzając jej majątkiem, bez sprzeciwu, a wręcz przy współpracy, pozostałych członków rodziny.

Bezspornym jest także i to, że J. Ź. (1) został umocowany przez swoją matkę do sprzedaży należącego do niej udziału w opisanym wyżej nieruchomości, darowania sobie samemu kwoty odpowiadającej równowartości 80 % - om uzyskanej ceny a także dysponowania rachunkami bankowymi matki, jako jej pełnomocnik.

Bezspornym jest także fakt, że w dacie zamknięcia rachunku bankowego I. Ź. z uwagi na zgon właściciela, saldo wynosiło 172,37 zł.

W art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP ustawodawca wyraźnie wskazał na istnienie konstytucyjnego prawa do dziedziczenia. Ma ono dwa aspekty: po pierwsze, po stronie spadkodawcy uprawnienie do dysponowania majątkiem na wypadek śmierci, a po drugie, po stronie spadkobierców, możliwość nabycia praw i obowiązków w wyniku dziedziczenia po innej osobie fizycznej. Konstytucyjna regulacja prawa dziedziczenia jest ściśle powiązana z ochroną własności prywatnej i stanowi gwarancję dla pozostawiania jej w rękach prywatnych.

Następstwo prawne po osobie zmarłej ma charakter sukcesji uniwersalnej, gdyż spadkobierca na mocy jednego zdarzenia, jakim jest otwarcie spadku, wstępuje w ogół praw i obowiązków osoby zmarłej. Dziedziczeniu podlegają nie tylko prawa i obowiązki spadkodawcy, ale także sytuacje prawne, w których pozostawał on w chwili śmierci. Dziedziczenie może być więc rozumiane jako wejście przez spadkobierców w prawnomajątkową sytuację zmarłego.

Spadkobiercy nabywają prawa i obowiązki należące do spadku w drodze jednego aktu. Dla przejścia spadku oraz wchodzących w jego skład poszczególnych aktywów i pasywów, nie jest konieczne dokonywanie jakichkolwiek dodatkowych czynności prawnych między żyjącymi ani wyrażanie zgody przez inne podmioty. Nie ma więc też potrzeby zachowania wymagań, których dopełnienie byłoby niezbędne, gdyby prawa majątkowe wchodzące w skład spadku miały być nabywane w ramach wielu oddzielnych sukcesji singularnych.

Spadek jest definiowany jako ogół praw i obowiązków majątkowych przechodzących ze zmarłej osoby fizycznej na jej spadkobiercę lub spadkobierców. Pod pojęciem spadku nie kryją się jedynie te prawa i obowiązki, których podmiotem był spadkodawca w chwili swojej śmierci, ani nie wszystkie z tych praw i obowiązków. Sfera praw i obowiązków przynależnych poprzednio do osoby fizycznej po jej śmierci zostaje, z jednej strony, okrojona o niektóre prawa i obowiązki, z drugiej zaś strony powiększona o prawa i obowiązki uprzednio nieistniejące, na co wskazuje wyraźne brzmienie art. 922 § 3 k.c.

Mimo braku wyraźnego wskazania tego w przepisie prawa spadkowego, w doktrynie nie ulega wątpliwości, że dziedziczeniu w rozumieniu art. 922 k.c. podlegają jedynie prawa i obowiązki majątkowe mające charakter cywilnoprawny, a więc takie, których podstawą jest stosunek cywilnoprawny. Składnikami spadku nie są więc uprawnienia i obowiązki, które wynikają ze stosunków o charakterze administracyjnoprawnym (w tym przede wszystkim podatkowym) lub prawnokarnych, nawet jeśli te gałęzie prawa nie przyjmują, że wygasają one automatycznie po śmierci spadkodawcy (por. J. Kremis, E. Gniewek, [w:] Gniewek, Komentarz 2011, art. 922, Nb 4-5). **Prawami majątkowymi są zatem wierzytelności wynikające z wykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania, bądź też bezpodstawnego wzbogacenia.**

W sprawie niniejszej bezspornym jest, co zostało przyznane już w odpowiedzi na pozew, że pozwany zarządzał na polecenie zmarłej I. Ż. (1), jej środkami w wysokości 1/3 wartości spadku po mężu. Niewątpliwym jest, że zobowiązany był wykonywać ów zarząd majątkiem matki z należytą starannością, o jakiej mowa w art. 355 par. 1 k.c.

Pozwany miał udzielone przez zmarłą dwa pełnomocnictwa – pierwsze z dnia 26 listopada 2007 roku do sprzedaży nieruchomości oraz darowania sobie samemu 80 % ceny uzyskanej ze sprzedaży udziału spadkodawczyni oraz kolejne z dnia 23 stycznia 2008 roku do dysponowania rachunkami otwartymi teraz i w przeszłości.

Pozwany w swych zeznaniach odmówił odpowiedzi na pytanie czy i jakiej treści miał zawartą umowę o zarząd. Odmówił także odpowiedzi na pytanie o ustalenia pomiędzy stronami dotyczącego tego zarządu. Odmowę wyjaśnień należy w tym kontekście potraktować na niekorzyść pozwanego. Gdyby bowiem strony faktycznie ustaliły, że pozwany może swobodnie dysponować całą kwotą ze sprzedaży nieruchomości oraz pieniędzmi zgromadzonymi na rachunku – z pewnością takie ustalenia pozwany przedstawiłby Sądowi jako usprawiedliwienie swoich działań. Tymczasem pozwany na podstawie pełnomocnictwa bankowego na dzień 31 sierpnia 2010 roku dokonał wypłaty wszystkich środków z rachunku zmarłej na swoje rachunki, do czego – w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - nie był uprawniony. Pozwany, przyznając fakt nie dokonania na swoją rzecz darowizny środków ze sprzedaży nieruchomości, 1/3 ceny przelał po zawarciu umowy na rachunek matki. Mimo, iż nigdy umowa darowizny nie została zawarta – całą kwotę na dzień 31 sierpnia 2010 roku rozdysponował – głównie wypłacając na własne rachunki i lokaty.

Dlatego też nie będą miały w rozpoznawanej sprawie zastosowania przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia, gdyż takowe zlecenie zostało pozwanemu udzielone. Art. 752 k.c. nie ma bowiem zastosowania jeżeli działający wykonuje swoje obowiązki ustawowe np. rodzinne lub wynikające z pełnomocnictwa czy też z ustnego zlecenia. W rozpoznawanej sprawie do takiego zlecenia doszło. Zmarła poprzez udzielone pełnomocnictwa – pełnomocnictwo notarialne i pełnomocnictwo bankowe, zleciła pozwanemu zarządzanie jej majątkiem. Była to zatem ustna umowa o zarząd majątkiem, potwierdzona pełnomocnictwami szczególnymi.

W ocenie Sądu dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanego należy przyjąć konstrukcję z art. 471 k.c. tj. odpowiedzialność z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania.

Artykuł 471 k.c. reguluje odpowiedzialność odszkodowawczą dłużnika w sytuacji, gdy doszło do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania z powodu okoliczności, za które jest on odpowiedzialny. Pojęcie odszkodowawczej odpowiedzialności kontraktowej oznacza zbiorczo wszystkie negatywne skutki, które wynikają z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, np. obowiązek zapłaty odszkodowania, kary umownej, obowiązek zwrotu rzeczy itd.

Zasady odpowiedzialności uregulowane w art. 471 i n. k.c. odnoszą się do wszystkich rodzajów zobowiązań. Przepis ten odnosi się do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niezależnie od tego, jakie było źródło jego powstania (czynności prawne jednostronne lub dwustronne albo też inne zdarzenia, z którymi ustawa łączy powstanie zobowiązania, np. akt administracyjny, negotiorum gestio, bezpodstawne wzbogacenie itp.). Przesłankami odpowiedzialności kontraktowej w ogólności są: niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, będące następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność; szkoda po stronie wierzyciela; związek przyczynowy między zdarzeniem w postaci niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania a szkodą. Zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu /art. 6 k.c./, na wierzycielu spoczywa dowód niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez dłużnika, szkody wynikającej z tego faktu oraz związku przyczynowego między oboma zdarzeniami.

Artykuł 471 k.c. wprowadza wzruszalne domniemanie, w myśl którego do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania doszło na skutek okoliczności, za które dłużnik odpowiada. Oznacza to, że ustawa każe domniemywać, że przyczyną niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, z którego wynikała szkoda, jest zachowanie się dłużnika lub inna okoliczność, za którą ponosi on w danej sytuacji odpowiedzialność.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy w ocenie Sądu powód w sposób nie budzący wątpliwości wykazał, iż poniósł szkodę na skutek nie wejścia w skład masy spadkowej aktywów. Pozwany był (oprócz zmarłej) jedyną osobą upoważnioną do dokonywania operacji na kontach bankowych matki, a zatem gdyby nie opróżnił konta zmarłej z tych środków na datę 31 sierpnia 2010r., niebagatelna kwota weszłaby do majątku spadkowego po I. Ż. (1). Z historii rachunku i z uzasadnienia decyzji prokuratury o umorzeniu śledztwa wynika w sposób niesporny, że to pozwany dokonywał przelewów środków z konta zmarłej na własne konto, że były zawierane umowy o lokaty, z oprocentowaniem rocznym na poziomie sięgającym nawet 6,5 %. Zatem gdyby środki te pozostały na koncie zmarłej – weszłyby w skład spadku po niej. Rację ma przy tym pełnomocnik powoda, że przy prawidłowym zarządzaniu tymi środkami, same tylko odsetki wystarczyłyby w zupełności na utrzymanie zmarłej na wysokim poziomie. Koszty utrzymania zmarłej nie były przy tym aż tak wysokie, jak to usiłuje wykazać pozwany.

Jednocześnie pamiętać należy, że samo udzielenie pełnomocnictw do kont bankowych nie jest tożsame z przekazaniem środków na rzecz pełnomocnika. Pełnomocnictwo oznacza jedynie wolę mocodawcy do bycia należycie reprezentowanym. Oznacza to, że pełnomocnik powinien działać w imieniu i w interesie osoby, którą reprezentuje. W żadnym razie pełnomocnictwo nie upoważnia umocowanego do zawłaszczenia środków z konta mocodawcy.

Stosownie do treści art. 50 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. Prawo bankowe /t. j. Dz.U. 1992.72.359 ze zm./ posiadacz rachunku bankowego dysponuje swobodnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku. W umowie z bankiem mogą być zawarte postanowienia ograniczające swobodę dysponowania tymi środkami. Bank dokłada szczególnej staranności w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa przechowywanych środków pieniężnych. W myśl zaś art. 56 ww ustawy, posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie - po swojej śmierci - wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci). Kwota wypłaty, o której mowa w ust. 1, bez względu na liczbę wydanych dyspozycji, nie może być wyższa niż dwudziestokrotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku. Dyspozycja wkładem na wypadek śmierci może być w każdym czasie przez posiadacza rachunku zmieniona lub odwołana na piśmie.

Wyłącznie od woli właściciela rachunku zależy, do jakich czynności zostanie umocowany pełnomocnik, a zatem czy właściciel zdecyduje o umocowaniu do nieograniczonego dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku, czy też udzieli pełnomocnictwa do dokonywania czynności, określając ich rodzaj. Niezależnie jednak od zakresu takiego pełnomocnictwa, upoważnia ono pełnomocnika jedynie do dokonywania operacji lub dyspozycji związanych z danym rachunkiem bankowym, a wszelkie czynności prawne dokonywane są w imieniu i w interesie mocodawcy. Udzielenie zatem nawet najszerszego, w swojej treści, pełnomocnictwa bankowego, nie upoważniało pozwanego do dalszego swobodnego dysponowania środkami mocodawcy, a zwłaszcza przeznaczenia ich na własne potrzeby (zob. wyrok SA Białystok z 19 września 2012 I ACa 378/12).

W stanie faktycznym sprawy nastąpiło znane w doktrynie tzw. nadużycie umocowania. Zachodzi ono wówczas, gdy pełnomocnik wprowadzi działa w granicach ważnego umocowania, ale wbrew rzeczywistej lub hipotetycznej woli mocodawcy, zaś jego czynności przynoszą reprezentowanemu, zamiast korzyści, straty (por. System prawa prywatnego. Prawo cywilne - część ogólna pod red. Zbigniewa Radwańskiego. Warszawa 2002, s. 516 i nast.). Niewątpliwie czynności dokonywane przez pozwanego nastąpiły z pokrzywdzeniem mocodawcy. Pozwany jako pełnomocnik I. Ż. (1) nie działał z należytą troską o interesy mocodawcy. Zachowanie takie należy ocenić jako sprzeczne z ideą pełnomocnictwa, instytucji opartej na bezwzględny zaufaniu mocodawcy do osoby, która ma działać w jego imieniu. Okoliczności czynności świadczą o tym, że w analizowanej sytuacji pozwany dbał jedynie o swoje majątkowe interesy. W tej sytuacji naruszenia doznały podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania - zasada zaufania, lojalności i uczciwego obrotu. /wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 04.04. 2010 r. I ACa 83/08/.

Wyraźną wolą zmarłej I. Ż. (1) było jedynie to, aby pozwany zawarł z samym sobą umowę darowizny kwoty stanowiącej 80 % sumy uzyskanej ze sprzedaży udziału w nieruchomości. Okoliczności umocowania do dokonania jeszcze innych czynności w imieniu zmarłej, pozwany nie zdołał wykazać. Zwłaszcza, że zmarła pozostawała w bardzo bliskich relacjach z wnukiem /powodem/, którego wychowywała. Odwołując się do doświadczenia życiowego i zasad racjonalnego myślenia należy uznać za nieprawdopodobne, by jej działania miały na celu zamierzone finansowe pokrzywdzenie wnuka.

W sprawie niewątpliwym jest, że pozwany nie miał tytułu prawnego do środków pieniężnych należnych I. Ż. (1) a stanowiących co najmniej 20 % uzyskanej ceny sprzedaży udziału w nieruchomości tj. kwoty 720.166,66 zł. J. Ż. (1) będąc w posiadaniu oszczędności swej matki był zobligowany do tego, aby czynić starania o ich pomnożenie, co faktycznie robił czyniąc inwestycje na rynku usług finansowych /lokaty, fundusze inwestycyjne/ na podstawie stosownych pełnomocnictw bankowych mógł osiągać korzyści. Pozwany dysponował też w całości świadczeniem emerytalnym matki, które wynosiło ok. 2.000 zł miesięcznie. Nawet przy przyjęciu, że miesięczna kwota potrzebna na opiekę nad matką wynosiła 10.000 zł, to i tak przy prawidłowym zarządzaniu oszczędnościami matki w dacie jej śmierci powinien być w posiadaniu co najmniej kwoty kapitału. Pozwany, mimo wezwania powoda, do chwili obecnej nie rozliczył się z powyższej kwoty, dlatego podlega ona zasądzeniu na rzecz powoda od pozwanego w całości.

Kwota 720.166,66 zł podlega zasądzeniu wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 18 marca 2013 r., mając na uwadze, że stosowne wezwanie wysłano do pełnomocnika strony pozwanej w dniu 11 marca 2013 r. Zakładając, że z pewnością zostało doręczone w terminie 3 dni a pełnomocnik powiadomił mocodawcę w ciągu najbliższych dni /w sumie 7 dni/ (k. 28). Jednocześnie pozwany musiał mieć świadomość, iż powód oczekuje od niego rozliczenia, albowiem w tym okresie toczyło się już przeciwko pozwanemu śledztwo. Dlatego w pozostałym zakresie /co do daty początkowej odsetek/ powództwo podlegało oddaleniu.

Na zakończenie wreszcie wskazać należy, iż bezzasadny okazał się podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń powoda na podstawie art. 442¹ par. 1 k.c. albowiem w przypadku odpowiedzialności z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania, w braku przepisu szczególnego, zastosowanie znajduje art. 118 k.c., który przewiduje dziesięcioletni termin przedawnienia. Mając na uwadze, że prowadzone przeciwko pozwanemu postępowanie karne

zostało umorzone w dniu 28 listopada 2013 roku, a pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 2 lutego 2015 r. o przedawnieniu mowy być nie może.

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Zasadzeniu na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu pozostaje kwota 7.717 zł, na którą składają się koszty zastępstwa procesowego /7.200 zł/ wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz uiszczoną przez powoda opłatą od pozwu w kwocie 500 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego została ustalona w oparciu o par. 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu /t.j. Dz.U. 2013 poz. 461/.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych /t.j. Dz.U. 2014.1025/ nakazano pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi kwoty 35.509 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu.

z/ odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.